

David de Jong

MILIARDARII NAZIȘTI

Istoria întunecată a celor mai bogate dinastii germane

Traducere din limba engleză de Alina Popescu

Prefață de Florian Banu

CORINT
ISTORIE
—2023—

Zdrobit de veste, Günther scria: „L-am pierdut pe dragul, iubitul meu băiat, de care am fost mereu atât de mândru, pentru care am clădit totul”³⁴. Magda, care veghease zile întregi la căpătâiul lui Hellmut, a fost profund zguduită de moartea fiului vitreg. Era cu numai șase ani mai tânăr decât ea și avuseseră o relație foarte apropiată. Atât de apropiată, încât unii o bănuiau a fi fost romantică³⁵. Hellmut a fost înmormântat lângă mama lui, în mausoleul familiei construit de Günther în cimitirul din Pritzwalk. „Tot ce-i fusese dat să ducă în viață trebuie acum să treacă pe umerii fratelui său de 17 ani, Herbert”³⁶, scria tatăl.

Herbert, al doilea fiu din căsătoria lui Günther cu Toni, părea dureros de slab înzestrat ca să-i succeadă fratelui mai mare. Un introvertit capricios, zvelt și timid, era opusul talentatului, chipeșului și empaticului Hellmut. Mai mult, se născuse cu un defect de vedere atât de grav, încât a trebuit școlit la domiciliu de la 10 ani³⁷. Cum abia era în stare să citească, a fost obligat să memoreze lecțiile, asimilând informația din explicațiile orale date de profesorii particulari.

Doctorul lui Herbert anticipa că acesta nu-și va găsi un viitor profesional decât în agricultură, muncind cu mâinile. Drept urmare, tatăl i-a cumpărat marea moșie Severin³⁸, în landul nordic Mecklenburg. În centrul ei se găsea un conac din cărămidă în stil neorenescentist, datând din anii '80 ai secolului al XIX-lea, înconjurat de aproximativ 1 000 de hectare de teren variat, de la câmpuri arabile la pășuni și păduri, toate aflate pe o culme domoală. Günther și-a desemnat fostul cumnat, pe Walter Granzow, să aibă grijă de moșie, iar la Severin s-a dezvoltat rapid o profitabilă afacere agricolă. Nu peste multă vreme, ea va servi și unui scop mult mai întunecat.

Moartea lui Hellmut a grăbit destrămarea căsniciei lui Günther cu Magda. Nu fuseseră din capul locului o pereche potrivită, și orice simțăminte de iubire va mai fi nutrit Magda pentru soțul ei s-au evaporat după moartea fiului vitreg. Pe patul

de la spitalul parizian din rue de Clichy, tânărul își implorase tatăl și mama vitregă „să fie totdeauna buni unul cu celălalt”³⁹. Cuvintele acestea au străpuns inima tatălui „ca un cuțit”, după cum a scris Günther. „Am simțit că, dacă Hellmut ar muri, s-ar destrăma și căsnicia noastră. El era sprijinul puternic care, poate inconștient, ne condusesese mereu unul spre celălalt”.

Günther avea dreptate, iar problema o crease singur. De șase ani o neglija pe Magda emoțional, social și financiar. Se arătase zgârcit cu ea, fixându-i la început o alocație care reprezenta o treime din salariul cameristelor⁴⁰. Trebuia să țină socoteala tuturor cheltuielilor gospodăriei. De fiecare dată când îi arăta soțului ca-tastiful, acesta îl răsfoia în tăcere, filă cu filă, scriind la sfârșit cu cerneală roșie: „Citit și aprobat, Günther Quandt”⁴¹. Viața ei se reducea la îngrijirea copiilor și la conducerea celor cinci membri ai personalului casei dintr-o suburbie berlineză. Magda se născuse însă pentru aventură, nu pentru o existență domestică. Era educată, vorbea multe limbi străine și iubea artele frumoase. Voia mai mult de la viață, de preferință lumina reflectoarelor, și așteptase în van ca mariajul cu un industriaș bogat să-i aducă un loc de frunte în societatea berlineză a tumultuoșilor ani '20.

În toamna anului 1927, la câteva luni de la moartea lui Hellmut, cuplul a plecat într-o călătorie în Statele Unite. Günther spera ca excursia să-i revitalizeze căsnicia. A mers chiar până la a transporta peste ocean un automobil de lux – Maybach-ul lui roșu –, special pentru această ocazie. În ciuda eforturilor lui, drumul nu le-a reaprins dragostea. Ceva însă tot s-a aprins. La Manhattan, Partidul Nazist le-a făcut celor doi primele avansuri⁴². Kurt Lüdecke, bogat playboy rătăcitor și membru timpuriu al NSDAP, locuia în acea vreme la New York și spera să vândă cauza nazistă americanilor avuți. Înregistrase de curând o înfrângere, nereușind să obțină bani de la Henry Ford, magnatul industriei auto din Detroit și totodată virulent antisemit. S-a gândit, așadar, că poate va avea mai mult noroc cu un german

bogat ca Günther, care se întâmpla să fie și fratele mai mare al unuia dintre prietenii săi.

Cuplul l-a întâlnit pe Lüdecke la Hotel Plaza, unde se cazaseră pe durata șederii la New York. În cartea lui de memorii, *I Knew Hitler*¹, Lüdecke scrie: „Am dejunat cu el și cu tânăra și fermecătoarea lui soție. Era acum unul dintre cei mai bogați oameni ai Germaniei, având mentalitatea tipică mașinărilor de afaceri cu reglaj internațional, cărora nu prea le mai rămâne imaginație pentru alte lucruri. Firește că a devenit pe loc pentru mine un obiect de speculație – voiam să-l atrag, pe el și banii lui, spre cauza noastră. Dar se arăta sceptic”⁴³.

Günther nu a mușcat momeala, așa că Lüdecke s-a reorientat. Magda părea „mult mai deschisă la sugestii”, scrie el. „Ochii îi scăpărau când i-am povestit despre Hitler și despre faptele eroice ale naziștilor. Când mi-am luat la revedere de la ei, pe vasul care i-a dus pe amândoi acasă, în Germania, Frau Quandt îmi devenise aliată. Mi-a făgăduit că va citi cărțile naziste pe care i le dădusem și că-și va prelucra soțul, și m-a invitat călduros să le fac o vizită la Berlin. Am devenit buni prieteni în cursul vizitei mele din vara lui 1930 și am făcut din ea o nazistă ferventă”.

Au devenit mai mult decât buni prieteni. Pentru Magda, nu era prima aventură și nu avea să fie nici ultima. La începutul lui 1928, după ce s-au întors la Berlin din călătoria în Statele Unite, Günther i-a dat soției mai multă libertate și mai mulți bani⁴⁴. Magnatul, intens preocupat de achiziționarea DWM-ului, i-a crescut alocația și a încetat să-i mai critice ținutele vestimentare, planurile zilnice și cheltuielile. Magdei i s-a îngăduit, în sfârșit, să angajeze distinși creatori de modă ca să-și modernizeze garderoba și să meargă la baluri din înalta societate. Dar asta tot nu i-a adus fericirea. Sentimentele față de soț dispăruseră. I-a cerut în mod repetat divorțul, el însă nici nu voia să audă.

---

¹ „L-am cunoscut pe Hitler”, în lb. engleză (n. tr.).

La unul dintre aceste baluri, Magda a cunoscut un tânăr student dintr-o familie bogată, iar cei doi au început o relație. Ea nu avea nicio remușcare să meargă în excursii cu noul amant. Când Günther a intrat la bănuieli, nu deseori absențe ale soției au fost motivul, ci starea ei de spirit. Din îmbufnată, Magda devenise radioasă. A pus pe urmele ei un detectiv particular, iar în scurtă vreme s-a confirmat cu documente că ea și amantul ei stăteau la un hotel din același orașel de pe malurile Rinului, unde se căsătorise cu Günther. Când acesta i-a cerut explicații, ea a recunoscut tot.

Urmările au fost grave: Magda trebuia să părăsească imediat casa. Günther a inițiat procedurile de divorț și, peste noapte, tânăra s-a trezit că urma să rămână fără niciun ban. Cum își recunoscuse infidelitatea, risca să piardă la tribunal tot ce avea: căsnicia, fiul, pe Harald, și orice posibilitate de pensie alimentară. Dar nu era nici ea chiar neajutorată, ci avea o armă murdară contra soțului. Cu ani înainte, descoperise pe masa lui de lucru un pachet cu scrisori de dragoste de la alte femei. Acum, era pregătită să le folosească pentru a-l readuce pe Günther la masa tratativelor.

Planul Magdei a funcționat. La 6 iulie 1929, tribunalul regional Berlin dizolva căsătoria cu Günther⁴⁵. Avocații ei, Katz, Goldberg și Asociații, i-au obținut o înțelegere avantajoasă. Ea urma să-și asume răspunderea pentru divorț și cheltuielile de judecată, deoarece „își neglijase îndatoririle maritale” refuzând să se culce cu soțul ei timp de peste un an. Iar odinioară cumpătatul Günther trebuia să se arate generos cu fosta nevastă. Magda urma să primească lunar o pensie alimentară în valoare de aproape 4 000 de mărci, 20 000 în caz de boală, plus 50 000 pentru achiziționarea unei noi locuințe. A obținut totodată custodia lui Harald, până când băiatul împlinea 14 ani. Atunci, Harald urma să se întoarcă la tatăl lui, ca să fie pregătit de acesta în vederea preluării, într-o bună zi, a unei jumătăți din imperiul Quandt. Totul, cu

o condiție: dacă Magda se recăsătorea, Harald se întorcea imediat la tatăl lui. Günther nu voia ca fiul lui să fie influențat de o altă figură paternă. Pe lângă această clauză, Günther i-a acordat Magdei uzufructul necondiționat al moșiei Severin. Prevederile acestea vor avea consecințe importante pentru foștii soți și pentru fiul lor.

În vreme ce Günther dedică zeci de pagini din volumul lui de memorii vieții alături de Magda, divorțului îi alocă un singur paragraf lapidar, considerându-l amiabil: „În vara lui 1929, m-am separat de Magda. [...] Am rămas apoi în relații de prietenie”⁴⁶. La început, își asumă răspunderea pentru căsnicia lor eșuată, dând vina pe volumul mare de muncă, pentru ca apoi să se exonerereze: „Cu atâta stres, nu m-am ocupat de Magda așa cum avea ea nevoie și merita. M-am învinuit adeseori crunt pentru asta. Dar cât de des ne învinuim noi oamenii, fără ca, în realitate, să fim vinovați”⁴⁷. Păstrează totuși o slăbiciune pentru fosta soție: „Chiar când drumurile ni s-au despărțit, m-am gândit mereu la ea cu admirație”⁴⁸.

După semnarea actelor de divorț, Günther i-a trimis Magdei un buchet de flori și a scos-o la cină la restaurantul „Horcher”, unul dintre cele mai selecte din Berlin și preferatul lui Göring. Ocazionalele reuniuni de familie care au urmat divorțului, au decurs inițial „în deplină armonie”⁴⁹, declara mai târziu Herbert. Magda era o femeie liberă și cu stare. A închiriat un apartament cu șapte camere în Reichskanzlerplatz nr. 2, la o aruncătură de băț de locuința din oraș a fostului soț. Putea să fie în sfârșit gazda pe care Günther n-o lăsase niciodată să fie. Trebuia să-i poarte de grijă băiețelului ei, dar fiindcă își permitea să angajeze o cameristă și o bucătăreasă, avea mai mult timp liber și nu știa cu ce să-l ocupe. Cu toate că se mai vedea cu tânărul student, era în căutarea unui bărbat matur. Avea și alți curtezani, între care un bogat nepot de frate al președintelui american, Herbert Hoover, dar când acesta i-a cerut mâna, Magda a refuzat. Nu

avea astâmpăr, era în căutarea unei noi direcții în viață. Și a găsit-o curând, în Partidul Nazist și în persoana celui mai vocal susținător al lui, afară de Hitler: dr. Joseph Paul Goebbels.

6

Playboyul nazist Kurt Lüdecke a introdus-o pe tânăra Magda Quandt, pe atunci în vârstă de 28 de ani, în cercurile mai rafinate al mișcării național-socialiste, în vara anului 1930. Despre ea, Lüdecke afirma: „Fără ocupație, dar cu un venit bun, a devenit o simpatizantă activă a nazismului”⁵⁰. Și-a făcut intrarea prin intermediul Cercului Nordic, un club berlinez de dezbateri pe teme rasiale, din care făceau parte și mulți aristocrați, la fel de bogați și de plictisiți ca tânăra divorțată. Grupul susținea „nordizarea” poporului german, întrucât considera că „rasa nordică” era superioară tuturor celorlalte. Într-o seară, „după consumarea unor cantități apreciabile de alcool”, Magda s-a plâns cliicii în stare de ebrietate că „viața ei o scârbește și crede că va muri de plictiseală”⁵¹. Prințul Auwi¹, unul dintre fiii abdicatului kaizer Wilhelm al II-lea, care stătea la masa ei, s-a aplecat spre ea cu un zâmbet conspirativ și i-a spus:

— Te plictisești, draga mea? Dă-mi voie să-ți fac o sugestie: vino alături de noi! Vino să lucrezi pentru Partid.

Magda i-a urmat fără întârziere sfatul. Într-o seară înăbușitor de caldă de la sfârșitul lui august 1930, a participat la un miting electoral al Partidului Nazist organizat la Sportpalast, cea mai spațioasă sală de întruniri din Berlin. Avea să fie prima ei întâlnire cu principalul vorbitor al serii, Joseph Goebbels⁵², căruia i

---

¹ Prințul August Wilhelm (1887–1949), poreclit „Auwi”, a fost al patrulea fiu al kaizerului Wilhelm al II-lea și totodată un înfocat susținător al nazismului și al lui Adolf Hitler. (n. tr.).

se spunea *Herr Doktor*, întrucât deținea un doctorat în literatură la Universitatea Heidelberg. Era deja un scriitor, dramaturg și ziarist eșuat când, în 1924, a intrat în noua mișcare nazistă. Orator înzestrat și bombastic, devotat orbește lui Hitler, a urcat rapid în ierarhia partidului. În 1926, Hitler și-a promovat credinciosul prieten în funcția de gauleiter al Berlinului. Acum, la 32 de ani, a ajuns chiar și mai sus. Era membru al Reichstagului, șeful propagandei naziste și arhitectul campaniei electorale a partidului. Votarea era programată să aibă loc peste două săptămâni, iar Goebbels își făcea doar încălzirea.

Dr. Joseph Goebbels avea un nas lung, obraji palizi, o frunte înaltă și păr brunet pieptănat pe spate. Zâmbea rar. Capul mare era în ciudat contrast cu înălțimea personajului (doar 1,65 metri) și cu uscăciunea trupului. Șchiopăta din pricina unui defect la un picior și purta costume și cămăși prea mari. De ce l-ar fi remarcat o femeie atrăgătoare, bogată și divorțată, care frecventa un club de dezbateri unde se propovăduia superioritatea rasei nordice? Și totuși, în seara aceea de vară, când Goebbels a început să vorbească miilor de participanți, Magda a fost vrăjită. Avea o voce adâncă, răsunătoare, știa să batjocorească și să țipe, iar tonul lui trecea de la tristețe la sarcasm. A proferat insulte deșănțate la adresa dușmanilor lui: evreii, comuniștii și chiar capitaliștii. Mama Magdei descria mai târziu această primă experiență a fiicei ei, ca fiind aproape erotică: „Magda se aprinsese. Simțea că bărbatul acela îi vorbea femeii din ea, nu susținătoarei «partidului», despre care nu știa mai nimic. Trebuia să-l cunoască mai bine pe omul acela, care de la o clipă la alta te făcea să clocotești sau să îngheți”⁵³.

Peste câteva zile, la 1 septembrie 1930, Magda Quandt se înscria în Partidul Nazist⁵⁴. A cumpărat *Mein Kampf*, manifestul autobiografic al lui Hitler, și l-a citit din scoarță-n scoarță. A studiat operele lui Alfred Rosenberg, teoretician nazist și totodată un rival al lui Goebbels. După tentativa eșuată de a conduce

comitetul NSDAP al femeilor din clasa muncitoare în cochetul ei cartier, s-a apucat să-și caute altă ocupație. Trebuia să ajungă în preajma lui Goebbels. Într-o zi cenușie de la sfârșit de octombrie, a hotărât să joace totul pe o singură carte. S-a dus în centrul orașului, s-a prezentat neanunțată la sediul regional de partid, o clădire ce aducea a fortăreață, și și-a oferit serviciile. Când a precizat că e vorbitoare de limbi străine, i s-a făcut o primire cordială. Peste trei zile, devenea secretara adjunctului lui Goebbels.

După câteva zile la biroul, tocmai cobora treptele când a văzut urcând grăbit un bărbat scund, îmbrăcat în trenchi. Era Goebbels. Când s-au intersectat, au schimbat în treacăt o privire. Magda, calmă ca de obicei, a trecut mai departe fără să privească înapoi. Goebbels s-a răsucit imediat spre aghiotantul lui și l-a întrebat:

— Cine era femeia aceea minunată?⁵⁵

A doua zi, Magda a fost convocată în biroul lui. Goebbels i-a spus că e în căutarea unei persoane de încredere care să-i țină o arhivă particulară și a întrebat-o dacă ar putea să se ocupe ea. Arhiva urma să cuprindă articole decupate din ziarele germane și străine, despre Partidul Nazist, despre Hitler și, mai cu seamă, despre el personal. Știa că informația înseamnă putere. Alegea cu grijă știrile pentru înșelătoarele lui campanii de propagandă. Colectarea știrilor îi oferea un avantaj și în negocierea sângeroaselor intrigi de culise din cadrul NSDAP. Era veșnic în căutarea unui atu în plus. Nu era un celebru erou de război, ca fostul aviator Hermann Göring, nici șef al SS, ca Heinrich Himmler. Nu se putea baza decât pe inteligența lui și pe devotamentul față de Hitler.

Magda a acceptat postul. Prima ei apariție în jurnalul lui Goebbels poartă data de 7 noiembrie 1930: „O femeie frumoasă pe nume Quandt îmi face o nouă arhivă privată”⁵⁶. Când a intrat sub vraja nazismului și a lui Goebbels, relația ei cu Günther s-a schimbat. Foștii soți încă păstrau legături strânse. Harald locuia cu ea, așa că Günther și Herbert îi vizitau adesea în apartamentul

lor din Reichskanzlerplatz. Și sărbătorile se făceau tot în familie. De Crăciun, Magda a fost alături de Günther la Florența, după ce acesta s-a accidentat la șold. Au plecat împreună la St. Moritz, pentru ca el să se refacă în aerul de munte.

Cu Magda se precuse însă ceva. Conversațiile lor erau acum numai despre politică. După ce a participat la primul ei miting, a încercat să-l convertească la cauza nazistă. „Era, chipurile, absolut necesar să intru în această mișcare, aceasta fiind singura salvare în fața comunismului, cu care Germania ar trebui altfel să se confrunte, dată fiind situația economică dificilă”⁵⁷. Cu prilejul vizitelor ulterioare, a observat „că Magda era o propagandistă tot mai zelosă în slujba noii cauze și că era implicată trup și suflet”. La început, a bănuț-o doar că făcuse „o pasiune nebună” pentru talentul oratoric al lui Goebbels, dar constatând că i se repetă același mesaj, și-a rărit vizitele.

În timpul respectivei vacanțe de Crăciun, Magda a mers și mai departe, încercând să-l recruteze nu doar pe tată, ci și pe fiu pentru noua ei cauză. Iată ce declara Günther mai târziu, dinaintea tribunalului: „A devenit cea mai ferventă susținătoare a ideilor național-socialiste și a încercat să ne convertească la ele pe mine și pe fiul meu. Că ar trebui măcar să contribuim cu bani la această cauză. Argumentele sunau atât de extravagant, încât nu era ușor să le combați. Când am constatat, în conversațiile noastre ulterioare, că nu se vorbea decât despre partid și nu despre [...] lucruri frumoase, ca până atunci, fiul meu Herbert și cu mine ne-am întrerupt vizitele”⁵⁸. Din spusele lui, după vacanța la St. Moritz a încetat cu totul să o mai vadă.

Herbert a confirmat sub jurământ amintirile tatălui său. În ciuda „admirației și recunoștinței” pe care le nutrea față de fosta mamă vitregă, îl șocase atât de tare „evoluția aceasta a opiniilor și fanatismul”, încât a considerat că nu are niciun rost să păstreze legătura cu ea, „deoarece ajunsese prea încăpățânată ca să fie contrazisă”⁵⁹. Mint însă și unul, și celălalt. Vizitele lor nu s-au

oprit, iar Quandt-tatăl și Quandt-fiul au fost mult mai interesați de gândirea fascistă decât au recunoscut vreodată.

7

Deși perioada Republicii de la Weimar a fost una profitabilă pentru el, Günther Quandt nu iubea deloc noua și mai liberala Germanie. Prea multe frământări politice, prea multă instabilitate economică. Îi era dor de zilele mai strictului Imperiu German, la a cărui cădere fusese martor. La 5 octombrie 1918, cu 10 zile înainte de moartea lui Toni, participase la o sesiune a Reichstagului în care ultimul cancelar al Germaniei imperiale se plecaseră dinaintea cererilor de pace ale președintelui american Woodrow Wilson, făcând apel la o încetare imediată a focului și la încheierea ostilităților. A fost prima și ultima dată când Günther a fost în Reichstag. Iată ce scria el mai târziu: „Un tablou al nenorocirii, asta este tot ce-mi amintesc. Patria noastră era în pragul haosului”⁶⁰. În decursul anilor, Günther a devenit interesat de mijloacele mai autoritare de conducere. În vreme ce fosta soție a intrat în Cercul Nordic, el a devenit membru al Societății pentru Studiul Fascismului, din Berlin⁶¹. Grupul de studiu și dezbateri, în care se intra numai pe bază de invitație, avea în jur de 200 de membri și era folosit ca obiect de studiu fascismul practicat de dictatorul italian Benito Mussolini. Înființat în 1931, grupul ținea să unifice ideologic facțiunile de extremă dreapta ale Germaniei și examina modul în care sistemul fascist ar putea funcționa ca alternativă la democratica Republică de la Weimar.

Liderul și forța motrice a grupului era Waldemar Pabst, un înflăcărat antibolșevic care, în 1919, ordonase executarea figurilor centrale ale comunismului german, Rosa Luxemburg și Karl Liebknecht. Din amestecul de elite care alcătuia clubul făceau

parte diverși teoreticieni conservatori din mediul academic, care studiau fascismul italian, aristocrați latifundiari, trioul de viitori miniștri naziști ai economiei (Hjalmar Schacht, Walther Funk și Hermann Göring), cei doi Pauli, partenerii de afaceri ai lui Günther, și Fritz Thyssen, magnat al oțelului și susținător timpuriu al Partidului Nazist.

La club, Günther conducea un grup de studiu care alcătua planuri de reducere a șomajului în țară⁶². Clubul organiza prelegeri serale, lecturi ale unor texte despre nazism și discuții despre modalități alternative de guvernare. Înstăriții membri ai grupului erau în fapt omologii fasciști ai „socialiștilor de salon”. Interesul față de grup s-a dovedit însă efemer. Membrii lui au găsit o unitate ideologică mai aproape de casă, alegând să susțină o varietate locală de fascism: nazismul.

Inițial, majoritatea magnaților din lumea afacerilor i-au perceput pe Hitler și pe naziștii lui ca pe niște ciudățenii în uniformă, guralive, violente, necioplite și brutale, provenite din zonele needucate și sărace ale țării. În esență, niște figuri bizare pe seama cărora să glumești. Percepția aceasta s-a schimbat în urma catastrofei prăbușiri mondiale a bursei de valori, care a culminat cu prăbușirea prețului acțiunilor la Bursa din New York, în 29 octombrie 1929. Prețurile în cădere liberă au condus la dispariția majorității investitorilor și firmelor, cele mai multe bazându-se pe credit. Cererea de bunuri și servicii s-a spulberat. Marea Criză a avut un efect devastator asupra Germaniei. La sfârșitul lui 1930, bursa pierduse două treimi din valoare, producția industrială se înjumătățise și milioane de cetățeni erau șomeri.

La mijlocul lui septembrie 1930, partidul lui Hitler a prins un val de nemulțumire cu origini economice și politice, care i-a adus 6,4 milioane de voturi și l-a propulsat pe locul al doilea în Reichstag. Campania electorală condusă de Goebbels, în care vina pentru criza financiară era aruncată în spinarea evreilor și comuniștilor, a fost un răsunător succes. În iarna aceluiași an, Hitler

a început să intre serios în cercurile celor mai bogați afaceriști ai țării. Starea proastă a economiei i-a deschis larg ușile: cu sistemul financiar pe buza prăpastiei, numeroși moguli se temeau de frământări politice dinspre Stânga. Günther și confrății lui au primit curând un apel telefonic care-i convoca în apartamentul lui Hitler de la hotelul berlinez Kaiserhof.

8

În dimineața zilei de duminică, 1 februarie 1931, Hitler se găsea la München, unde i-a făcut o vizită lui Otto Wagener, principalul lui consilier economic⁶³. Conducătorul Partidului Nazist era preocupat de chestiuni bănești. Împreună cu Wagener, s-a apucat să analizeze modalități de a obține milioane de mărci pentru înarmarea SA-ului (*Sturmabteilung*), formațiunea paramilitară a partidului, în cazul în care un puci al Stângii se transforma în război civil. S-au oprit la cercurile de afaceri. Există însă o problemă: niciunul dintre ei nu avea relații în interiorul acestora. Situația trebuia să se schimbe, și încă repede. Wagener i-a telefonat imediat lui Walther Funk, la casa acestuia din Berlin. Redactorul era foarte dornic să le mijlocească liderilor naziști întrevederi cu finanțistii și cu industriașii țării, și a sugerat ca Hitler și entourage-ul lui să se stabilească în elegantul hotel Kaiserhof. Funk i-a spus lui Wagener că locul acesta, primul mare hotel al Capitalei, era singurul potrivit dacă Hitler ținea să facă o primă impresie favorabilă și voia o șansă reală de a obține niște bani de la magnați. Clădirea se afla vizavi de Cancelaria Reichului și la doi pași de birourile lui Günther Quandt și Friedrich Flick. Redactorul se însărcina să rezerve camere corespunzătoare.

În dimineața zilei următoare, Hitler, Wagener și entourage-ul lor părăseau cu mașinile capitala Bavariei și le-a fost necesar mai mult

de o zi ca să ajungă în capitala țării. Wagener l-a pregătit pe Hitler, îndemnându-l să discute mai întâi chestiuni economice cu bogății interlocutori, să deschidă treptat și discret o conversație cu ei, și abia apoi să le ceară bani de arme pentru SA. În cele din urmă, au ajuns la hotel marți, 3 februarie, la ora 14. Funk, care-i aștepta în hol, i-a condus într-un spațios apartament pe colț, aflat la etajul al treilea. Hitler avea un dormitor personal, cu baie. Ceilalți erau cazați laolaltă. Liderul nazist urma să-și primească oaspeții în salonul somptuos decorat, cu vedere la parcul Cancelariei Reichului. Funk se mișcase repede. Peste două ore trebuia să sosească prima viitoare cunoștință din acea săptămână, baronul August von Finck.

La 32 de ani, aristocratul finanțist originar din München era cel mai bogat om al Bavariei. Tatăl îi lăsase moștenire un imperiu economic, inclusiv controlul asupra Merck Finck, una dintre principalele bănci particulare ale țării, și cele mai importante participații la Allianz și München Re, doi giganți mondiali ai asigurărilor.

August von Finck era un bărbat înalt, cu statură regală, cu mină calmă și păr castaniu des, impecabil pieptănat pe spate. Era aristocrat din leagăn. Tatăl lui, Wilhelm, era cofondatorul ambelor companii de asigurări, iar asigurările nici măcar nu erau principala lui preocupare. Wilhelm von Finck era finanțist și-și constituise propria bancă, Merck Finck⁶⁴. Spiritul lui antreprenorial nu cunoștea margini. A înființat fabrici de bere, a contribuit la extinderea rețelei de căi ferate, a înființat o companie împreună cu inventatorul motorului diesel și a contribuit la construirea primei centrale hidroelectrice din Germania imperială. Strădaniile i-au fost răsplătite cu un titlu nobiliar. În 1911, Wilhelm Finck a devenit baronul Wilhelm *von* Finck. A cumpărat mii de hectare de teren, ajungând unul din cei mai importanți latifundiari ai Bavariei. Una peste alta, s-a bucurat de un colosal succes, mai ales pentru un pios protestant într-o regiune profund catolică a Bavariei.

Dezastrul a lovit însă familia în 1916, când moștenitorul, fratele mai mare al lui August, i-a fost ucis pe front. Wilhelm plănuia să-i lase lui banca, participațiile și locurile în diversele consilii, iar pământurile și afacerile agricole urmau să-i revină fratelui mai tânăr. La 18 ani, August a fost încorporat în exact aceeași zi în care fratele mai mare era ucis în luptă. A servit doi ani în Balcani, într-un grup de rechiziționări, căutând hrană și alte provizii. A fost rănit, dar nu grav, la genunchiul drept.

După moartea fiului mai mare, Wilhelm a hotărât ca banca să fie lichidată după ce va muri și el. Pe patul de moarte însă, el s-a răzgândit. În 1924, Wilhelm von Finck și-a schimbat testamentul, numindu-l pe August succesori al său în poziția de principal asociat al Băncii Merck Finck și proprietar al tuturor celorlalte afaceri, de la asigurări la fabricile de bere. August a moștenit totodată și enorm de multe pământuri.

Astfel, la 25 de ani, August von Finck făcea parte din vreo 20 de consilii, inclusiv două dintre cele mai însemnate companii din sfera finanțelor internaționale: era președinte al consiliilor de supraveghere de la Allianz și de la München Re. În fond, nu trăia într-o meritocrație. August moștenise și protestantismul evlavios, și celebra cumpătare a părintelui său. Tânărul moștenitor a devenit cunoscut în cerul lui drept cel mai bogat și cel mai zgârcit om din Bavaria, cumpătarea aceasta creându-i imaginea unui om crud și detașat. Conservator până în măduva oaselor, el s-a retras în saloanele aristocrate reacționare din München în ultimii ani ai Republicii de la Weimar. Simultan, o Magdă plictisită și apatică făcea același lucru la Berlin. Acum însă venise vremea să iasă din izolarea cercurilor de extremă dreapta. Și el se simțea mai ambițios ca niciodată și gata să se apuce de ceva nou și radical.

În după-amiaza aceea geroasă și înnorată de început de februarie, August von Finck, însoțit de Kurt Schmitt, oportunistul director general de la Allianz, urma să-l întâlnească pe Hitler pentru prima dată. Sediul central al firmei de asigurări era chiar peste

drum de hotel. La ora 16, cei doi au ajuns la apartament și Walther Funck i-a condus în salonul unde-i aștepta Hitler. În următoarea jumătate de oră, acesta i-a zugrăvit duoului finanțist tabloul unui coșmar capitalist și „a invocat spectrul maselor șomere ridicându-se într-o revoltă stângistă”⁶⁵. Oaspeții au fost de acord cu vederile gazdei. Von Finck și Schmitt erau amândoi nemulțumiți de situația politică și de neputința de a crea locuri de muncă pentru milioane de oameni. Erau „pe deplin convinși [...] că, în cele din urmă, vor izbucni revolte și că se va produce o mare schimbare de direcție spre stânga”⁶⁶. La final, Funck i-a condus pe cei doi până la ieșire, dar s-a întors repede în apartament, aducând vești bune: von Finck și Schmitt promiseseră să le pună la dispoziție, prin Allianz, cinci milioane de mărci pentru înarmarea SA, ca asigurare împotriva unui puci care ar risca să se transforme în război civil.

Hitler a rămas mut de uimire. După plecarea redactorului, se minuna de față cu Otto Wagener de „puterea pe care o exercită marile afaceri”⁶⁷. Forța financiară a capitalismului i se revela parcă pentru întâia oară liderului nazist. Consilierul l-a prevenit însă: „Ei vor să câștige bani, nimic altceva, doar bani murdari, și nici măcar nu-și dau seama că vânează o fantomă satanică”.

Lui Hitler nu-i păsa. Avea să primească multe alte milioane. Funk îl poftise pe Günther Quandt să facă o vizită la Kaiserhof, în dimineața următoare.

9

A doua zi, miercuri, 4 februarie 1931, foștii soți Günther și Magda Quandt s-au întâlnit fiecare cu Hitler pentru prima dată și în același loc, dar fără să știe unul de celălalt. Günther și cei doi directori de la Wintershall au stat de vorbă în dimineața aceea cu Hitler, în apartamentul acestuia de la Hotel Kaiserhof. La

plecarea celor trei, suma promisă pentru înarmarea SA se ridicase la 13 milioane de mărci imperiale. (Strângerea de fonduri a luat sfârșit în după-amiaza zilei următoare, cu un total de 25 de milioane, după ce Funck mai invitasese patru afaceriști în apartament⁶⁸. Până la urmă, niciunul n-a fost silit să-și țină promisiunea, deoarece n-a avut loc niciun puci.) Hitler nu i-a făcut cine știe ce impresie lui Günther. Iată ce scria el mai târziu despre liderul nazist, cu opt ani mai tânăr decât el: „Nu pot spune că Hitler mi-a făcut o impresie semnificativă sau neînsemnată, nu mi-a trezit nici simpatie, nici repulsie. M-a frapat ca o întruchipare a mediocrității”⁶⁹.

Günther Quandt a părăsit hotelul Kaiserhof înainte de amiază. La ora 16, una dintre gărzile de corp a intrat în apartament și l-a anunțat pe Hitler că la ușă așteaptă un băiat care dorește să-i vorbească. Hitler i-a spus omului să-i dea voie să intre. În apartamentul liderului nazist a pătruns cu pași mari un băiat de nouă ani, zvelt, frumos și sigur pe el. Era îmbrăcat într-o uniformă albastră, cu un pumnal într-o parte, iar părul blond îi era acoperit cu o bonetă militară. Băiatul era Harald Quandt, fiul lui Günther. Magda îl trimise din holul hotelului, neanunțat. După ce le-a dat bărbaților salutul nazist, i-a anunțat că:

— Cel mai tânăr membru al Tineretului Hitlerist din Germania se prezintă la raport în fața Führerului său!⁷⁰

Amuzat, führerul s-a interesat de numele și vârsta băiatului, punându-i apoi și o altă întrebare:

- Cine ți-a făcut uniforma asta frumoasă?
- Mama, i-a răspuns Harald.
- Și cum te simți în ea?
- De două ori mai puternic!

Hitler l-a invitat cât de curând în vizită și i-a transmis complimente mamei, femeia aceea misterioasă care își bea ceaiul în holul hotelului. La câteva minute după plecarea lui Harald, a sosit Goebbels. Povestea lui de dragoste cu Magda evolua, dar lent.

Mai întâi, el trebuia să stingă un alt flirt. Goebbels va avea curând competiție pentru favorurile Magdei, chiar din partea omului pe care-l stima ca pe nimeni altul: Hitler însuși.

Goebbels rezervase pentru grupul lui Hitler o masă retrasă în holul hotelului. Hitler, neștiind nimic despre dragostea care înmugurea între Magda și omul său de încredere, a întrebat dacă-i poate invita la ceai pe mamă și fiu. Goebbels i-a făcut pe plac și a părăsit apartamentul. Peste câteva minute, pe ușă intra Hermann Göring. Informat de Hitler că va lua curând ceaiul cu „o anume Frau Quandt”⁷¹, acesta a exclamat:

— A, madame Pompadour a lui Goebbels!

O compara pe Magda cu principala amantă a regelui Franței, Ludovic al XV-lea.

Mărturia directă a lui Otto Wagener cu privire la ceaiul de la ora 17 este parcă desprinsă dintr-un roman de dragoste ieftin: „Chiar de la prima vedere, Frau Quandt a făcut o impresie excelentă, care doar s-a adâncit în cursul conversației. [...] Era bine îmbrăcată, dar nu exagerat, calmă în mișcări, sigură de ea, cu un zâmbet triumfător; sunt chiar tentat să-l numesc fermecător. Am observat câtă plăcere îi făcea lui Hitler veselia ei inocentă. Am observat totodată cum ochii ei mari erau ațintiți într-ai lui. Și de câte ori discuția se poticnea, stânjenită, tânărul Harald servea mereu drept catalizator pentru restabilirea legăturii”⁷². Wagener și-a smuls cu forța șeful de lângă Magda, ca să-l pregătească pentru o seară la operă. Consilierul nu avea totuși „nicio îndoială că între Hitler și dna Quandt începuse să se contureze o strânsă legătură de prietenie și venerație”. Hitler a fost distrus când a aflat în aceeași seară că Goebbels avea deja cheia de la apartamentul Magdei, dar proaspeții amorezi încă nu-și consumaseră relația.

Acesta lucru s-a petrecut 10 zile mai târziu, de sărbătoarea Sfântului Valentin. „Magda Quandt vine seara. Și stă foarte mult. Și se preface într-o dulceață blondă răvășitoare. Cum ești tu, regina mea! (1) [...] Astăzi, merg aproape ca prin vis”⁷³ scrie

Goebbels în jurnalul lui. De-a lungul lunii martie, el indică în paranteze când au făcut sex: „Magda [...] se întoarce acasă târziu (2,3)”⁷⁴. Peste cinci zile: „Magda cea încântătoare [...] Mai aflăm câte ceva despre mine și despre ea, și vom fi o pereche perfectă (4,5.)”⁷⁵. Peste o săptămână, la 22 martie: „Magda [...] îmi alungă toate grijile. O iubesc foarte mult (6,7.)”⁷⁶. Ultimele paranteze (despre sex) din jurnal coincid cu noaptea primei lor certe și a sexului de împăcare. Cei doi au format clar un cuplu la data de 26 martie: „Foarte multă muncă până seara. Apoi a venit Magda, a fost dragoste, o ceartă și din nou dragoste (8,9). Este o copilă fabuloasă. Dar nu trebuie să mă pierd în ea. Munca este prea mare și prea însemnată ca să fac asta”⁷⁷.

Harald începe să apară și el în jurnalele lui Goebbels. La 12 martie 1931, fruntașul nazist scrie: „După-masă, Magda a venit cu băiatul ei, Harald. Are nouă ani și este un flăcău încântător. Blond tot și nițel obraznic. Dar asta-mi place”⁷⁸. A fost imediat cucerit de Harald, care într-adevăr era personificarea copilului arian: înalt pentru vârsta lui, cu ochi albaștri mari și păr blonziu lung. Era un băiat frumos, cu trăsături delicate, aproape feminine. În nenumărate însemnări de jurnal, Goebbels remarcă încântat cât de „dulce” este Harald. Nu peste multă vreme, a început să-l ducă la școală, scriind că va face „din el un băiat folositor”⁷⁹.

Și Goebbels nu era singurul lui admirator. Hitler îl „idolatriza”⁸⁰. În toamna lui 1931, cu puțin înaintea zilei lui de naștere, cei doi naziști au început să-l folosească în chip de recuzită în campaniile de propagandă. La mijlocul lunii octombrie, Hitler și Goebbels l-au dus pe Harald la un marș SA de două zile, organizat la Braunschweig, un oraș din regiunea centrală a țării. Impresionat de reprezentația cu costume dată de băiat la Kaiserhof, Hitler ordonase membrilor întregii organizații naziste să-și poarte mereu uniformele în public. Peste 100 000 de oameni, între care și zeci de mii de membri SA și SS, au luat parte la miting, cel mai numeros marș paramilitar

din istoria Republicii de la Weimar. În jurnalul său, Goebbels îl descrie astfel pe Harald: „Arată așa de drăguț în noua lui uniformă SA. Cizmele galbene înalte. E de acum un bărbat adevărat. Plecăm împreună cu șeful [...] Procesiune cu torțe! Harald e în mașină cu șeful. E un bărbat adevărat. Mii ovaționează. Un val de entuziasm. Șeful este în al nouălea cer. Ridică brațul lui Harald. Dulcele băiat a stat curajos alături de mine, întreaga zi”⁸¹.

Între timp, Magda se comporta ca admiratoarea nebună a unei vedete, ținându-se după Goebbels pretutindeni în deplasările lui prin Germania. Bogata femeie divorțată îl surprindea, așteptându-l în camera de hotel sau făcându-și apariția în orice oraș în care se întâmpla ca el să țină un discurs ori să participe la vreun eveniment oficial de partid. Magda îl răsfața pe Goebbels, care avea puțini bani, acoperindu-l cu flori și ducându-l la Grădina Zoologică din Berlin⁸². Iar el, spre deosebire de Günther, îi îngăduia să facă parte din viața lui, fiindu-i recunoscător pentru susținere. Iată ce scria în aprilie 1931: „Ea mi-a stat alături în zilele grele; nu voi uita asta”⁸³. Dar era uneori posesiv și gelos, așa cum reiese din însemnările de la sfârșitul lui iunie: „Mică ceartă cu Magda, care la 8 seara îl primește acasă pe fostul soț. O neglijență care nu face decât să alimenteze bârfele. Și-a retezat deja toate legături acolo și îmi aparține numai mie”⁸⁴.

Generozitatea lui Günther față de fosta soție era însă un factor-cheie în consolidarea relației dintre ea și Goebbels. Prin acordul de divorț, Magda primise uzufructul fără restricții al moșiei Severin. De la bun început, n-a avut nicio problemă să-și aducă noul amant la proprietatea de la țară a fostului soț. Aflată la numai trei ore de mers cu mașina de la Berlin, a devenit locul de evadare preferat al cuplului care, în 1931, și-a petrecut acolo săptămâna Rusaliilor⁸⁵. Hitler a început și el să-și petreacă sfârșitul de săptămână la moșia lui Günther, împreună cu anturajul lui. Severinul și împrejurimile lui erau o redută a Partidului Nazist. Walter Granzow, administratorul moșiei, i-a primit pe

toți cu brațele deschise. Nazist ambițios, pusese ochii pe o funcție publică.

La Severin, în acea săptămână de Rusalii, cuplul și-a decis viitorul comun. Iată ce scria Goebbels în jurnal, în ziua de 31 mai 1931: „Acum suntem înțeleși în toate privințele. Am făcut o promisiune solemnă: când vom cuceri Reichul, vom deveni soț și soție”⁸⁶. Dar n-au mai așteptat împlinirea acestui termen și și-au anunțat logodna la sfârșitul acelei veri. Magda le-a dat vestea lui Günther și Hitler, în aceeași zi. Niciunul dintre ei nu a primit-o bine. Goebbels scrie la 14 septembrie că: „Magda [...] a avut o discuție cu G. Quandt, sâmbătă. I-a spus că ne căsătorim. El a fost distrus. Magda s-a răzbunat pentru tot răul pe care i l-a făcut. Apoi, cu șeful. I-a spus același lucru. Și el a fost distrus. O iubește. Dar îmi e loial mie. Și Magdei. [...] Hitler e posac. Se simte foarte singur. Nu are noroc la femei. Pentru că e prea blând cu ele. Femeilor nu le place asta. Ele trebuie să simtă că au un stăpân. [...] Bietul Hitler! Aproape că mi-e rușine de fericirea mea. Sper ca asta să nu ne umbrească prietenia”⁸⁷. Spre uriașa lui nemulțumire, Hitler și Magda au continuat să flirteze de câte ori se vedeau, adesea când el nu era în preajmă⁸⁸. Dar gelosul Goebbels nu avea ce face în privința aceasta. În fond, era vorba de Hitler.

Hitler îi proiecta Magdei un rol important. După cum îi spunea lui Otto Wagener, „ea ar putea reprezenta echivalentul feminin al instinctelor mele ferm masculine”⁸⁹. Wagener a venit cu o propunere neobișnuită, cunoscută ulterior ca „aranjamentul”⁹⁰. Hitler renunța la căsătorie, „mireasa” lui era Germania (la momentul acela, era abia la începutul relației cu Eva Braun). Drept urmare, Wagener propunea o relație triangulară care, în ceea ce-l privea pe Hitler, urma să fie platonică. Prin căsătoria ei cu Goebbels, Magda va servi drept Prima Doamnă neoficială a celui de-Al Treilea Reich. Hitler era deja practic un membru al familiei. El și anturajul lui pretreceau multe seri în apartamentul Magdei din Reichskanzlerplatz, delectându-se la cină cu preparate gătite

special de bucătarul ei pentru vegetarianul lider nazist și conversând până la primele ore ale dimineții. Magda și Goebbels au acceptat pactul acesta cu omul pe care amândoi îl venerau și au decis să-și amâne nunta pentru luna decembrie.

Din pură coincidență, Günther și Hitler s-au întâlnit pentru a doua oară, cu două zile înainte ca Magda să-și anunțe logodna. La data de 12 septembrie, Goebbels scrie în jurnal următoarele: „Greață: dl Günther Quandt a fost la șeful. Firește că a pozat și a încercat să facă impresie. Șeful a căzut în plasă. L-a plăcut enorm. Când îi spun Magdei, se albește de furie și revoltă. O înțeleg. Dar poate că de asta are nevoie ca să se vindece definitiv”⁹¹. S-a dovedit însă că logodnicii nu aveau motiv să se îngrijoreze de cele petrecute între Günther și Hitler. Cei doi au stat pur și simplu de vorbă despre chestiuni de politică economică.

Potrivit descrierii pe care Günther a făcut-o după război acestei întrevederi, fusese poftit în apartamentul de la Hotel Kaiserhof de către partenerii lui de afaceri, cei doi Pauli⁹². Hitler dorea să asculte propunerile lor de remediere a crizei economice din țară. Günther îi propunea liderului nazist reducerea de la opt la șase ore a zilei de lucru, ca măsură de combatere a șomajului. Mai mult, sugera o tăiere cu 25% a salariilor, interzicerea creditelor de consum și eliminarea ajutoarelor de șomaj. Bani astfel economisiți puteau fi ulterior cheltuiți pe infrastructura de stat, industria construcțiilor urmând a fi încurajată prin reduceri de taxe. Se știe prea bine, i-a explicat el lui Hitler, că economia își revine când prosperă ramura construcțiilor.

Hitler le-a mulțumit celor trei și le-a comunicat că voia să combată șomajul prin mari contracte de stat. Mai presus de orice, țintea să încurajeze economia prin reînarmarea forțelor militare. Pentru trioul producătorilor de armament, era o veste extrem de binevenită. Conversația lor, programată inițial să dureze 15 minute, durase de trei ori pe-atât, după cum nota Günther mai târziu, cu mândrie. Deși i se păruse că Hitler îi considera

propunerile „impresionante” și chiar îi ceruse lui Otto Wagener să-i noteze numele ca să poată sta din nou de vorbă, nu a mai relaționat însă niciodată direct cu liderul nazist. Peste ani, în boxa acuzaților, își amintea puțin altfel această întrevedere: „Vederile noastre difereau atât de mult, încât nu ne-am înțeles niciodată. Hitler nu m-a lăsat deloc să vorbesc în cele două conversații pe care le-am avut cu el”⁹³.

10

Günther Quandt și Joseph Goebbels s-au întâlnit, în sfârșit, față în față la petrecerea dată de Magda cu prilejul împlinirii a 30 de ani. Evenimentul a avut loc la 11 noiembrie 1931, în apartamentul închiriat de ea pe Reichskanzlerplatz, unde urma să se mute și Goebbels. „Am simțit instinctiv că nu ne potrivim”⁹⁴, își amintea Günther mai târziu. Sentimentul era reciproc. Când mogulul și-a vizitat moșia ca să-și vadă fiul, Harald locuind la Severin împreună cu cei doi logodnici, Goebbels și-a vărsat în jurnal frustrarea generată de intruziune, numindu-l pe industriaș „un păduche lipsit de tact. Capitalistul tipic. Un orașean de cea mai joasă speță”⁹⁵. Asta în timp ce trăia din regeasca pensie alimentară a Magdei, în uriașul ei apartament, și se bucura de ospitalitatea moșiei Quandt. Toate din banii lui Günther.

În ciuda aversiunii reciproce instantanee, Günther avea să mai treacă din când în când pe la fosta soție și viitorul ei soț, ca să le ceară opinia în chestiuni politice și să doneze bani Partidului Nazist, activități în privința cărora va minți mai târziu. La 11 decembrie 1931, Goebbels înregistra o astfel de vizită: „Günther Quandt a venit pe seară. Vrea să dea bani partidului. Magda îl ia la rost. E cel mai bun avocat al nostru. [...] Eu vorbesc despre

politică. E complet vrăjit. Un om bătrân. Însă capitalistul deștept, energic, brutal a trecut cu totul de partea noastră. Așa cum se și cuvine – la fel și să ne dea bani. Primesc 2 000 [de mărci]. Asta este pentru prizonieri și răniți. Pentru poporul meu, accept. Cu inima grea”. Aducă totuși că: „Discuția n-a fost atât de rece pe cât m-am așteptat”⁹⁶. Atmosfera s-a îmbunătățit considerabil grație donației lui Günther și a cuvintelor lui de laudă la adresa cărții lui Goebbels, *Bătălia pentru Berlin*, pe care tocmai o citea. Sau, cel puțin, asta i-a spus autorului.

Goebbels nu-i putea refuza banii. Partidul era veșnic pe jantă și avea nevoie de orice bănuț. Goebbels trăia dintr-un salariu anemic, suplimentat de enorma pensie alimentară a soției, un izvor care avea curând să sece. Cum până la nuntă mai rămâneau doar opt zile, el și Magda urmau să piardă această sursă de venit, conform clauzei din acordul de divorț. Mai rău, urmau să-l piardă și pe Harald, care trebuia să se întoarcă la tatăl lui. Magnatul nu dorea ca mezinul lui să fie crescut și influențat de un alt bărbat, nicidecum de maestrul nazist al propagandei.

Nunta Magdei cu Joseph Goebbels a avut loc în ziua de 19 decembrie 1931. Unul dintre biografi ei își amintea mai târziu despre nuntă că „de la început până la sfârșit, n-a avut egal la capitolul prost-gust”⁹⁷. Magda Quandt a devenit Magda Goebbels tocmai pe moșia de la Severin a fostului soț și fără permisiunea acestuia. Nunta o planificase administratorul moșiei și totodată fostul cumnat al lui Günther, Walter Granzow, care a fost de acord să nu dezvăluie nimic șefului său. Plănuia să schimbe scurt macazul carierei, virând către NSDAP. Oferise deja, în mai multe rânduri, moșia ca bază pentru întâlniri secrete între Hitler, Goebbels și alți lideri ai partidului. Severinul, cumpărat de Günther ca garanție a unui viitor pentru Herbert, fiul lui aproape orb, se transformase în cartierul general nazist din landul Mecklenburg. Günther bănuia asta, dar cererile repetate către fosta soție, de a nu transforma domeniul într-un centru

strategic al partidului, nu i-au fost ascultate. Nu-i rămânea mare lucru de făcut, de vreme ce chiar el îi acordase dreptul de a folosi Severinul fără restricții, inclusiv dreptul de a primi oaspeți acolo. Așa că micul-dejun de după nuntă s-a ținut la masa lui Günther⁹⁸. Și din paharele lui s-a băut în sănătatea cuplului, la petrecerea organizată în conacul care îi aparținea tot lui.

Slujba protestantă s-a ținut în bisericuța din Severin. Hitler a fost al doilea martor al lui Goebbels. Altarul fusese împodobit special pentru această ocazie, cu un steag nazist drapat în jurul unei cruci. Cei 18 nuntași au făcut pe jos drumul prin pădure de la conacul lui Günther la biserică și înapoi. Magda, care era în secret însărcinată, și Goebbels au mers braț la braț prin pădurea acoperită de zăpadă. Erau îmbrăcați amândoi în negru din cap până-n picioare, excepție făcând șalul alb din dantelă de Bruxelles, ce înconjură umerii Magdei, un fragment din rochia pe care o purtase la nunta cu Günther și totodată un ultim licăr al precocei tinere de odinioară.

Harald, în vârstă de 10 ani, îmbrăcat într-un costum inspirat de uniforma SA și purtând cizme înalte, bretele, o cămașă cafenie și o centură cu baretă pe umăr, pășea alături de tatăl vitreg. Imediat în spatele cuplului venea Auguste, mama miresei, braț la braț cu Hitler. O pălărie cu boruri late aproape că-i ascundea fața, iar un palton cu două lavalieri îl apăra de frig. De-a lungul drumului, membri SA în cămăși albe și cu cravată stăteau printre copaci, drepti ca niște lumânări, dând salutul nazist, ca omagiu adus proaspeților însurăței.

Günther scria mai târziu că s-ar fi putut nimeri să viziteze moșia tocmai în ziua aceea de decembrie și să dea fără voie buzna în toiul nunții fostei neveste⁹⁹. Pentru asta i-a învinuit pe Hitler, care pare-se insistase ca evenimentul să aibă loc într-o obscură localitate de țară, și pe Granzow, care-și pusese cariera nazistă mai presus de interesele angajatorului său. Granzow a fost

concediat, însă planurile lui au dat roade, căci a urcat fulgerător în ierarhia Partidului Nazist.

În săptămânile de după nuntă, Günther a preluat custodia legală a lui Harald, iar între el și proaspeții însurăței a izbucnit un conflict. Bruma de relaxare existentă în relațiile dintre cei trei adulți s-a transformat în război pe față. Pe Goebbels l-au apucat toate furiile când Magda i-a comunicat că Günther îl ia pe Harald înapoi. Ea însăși era „mânioasă ca o leoaică pentru puiul ei. O voi ajuta. Acestui ipocrit trebuie să i se smulgă masca de pe față”¹⁰⁰, scrie Goebbels în jurnal, la 29 decembrie 1931. „Stat până târziu cu Magda [...] plănuind răzbunarea. Bietul Günther Quandt! Nu mi-aș dori-o pe Magda ca dușman”. Data acestei însemnări nu e deloc o coincidență. Peste trei zile, la 1 ianuarie 1932, Harald se muta înapoi în casa din Berlin a tatălui său. Günther i-a dat însă adesea voie să-și viziteze mama, care stătea după colț, în Reichskanzlerplatz.

În pofida războiului pentru custodie, Günther a fost prezent la un discurs de două ore ținut de Goebbels în februarie, la Berlin. Potrivit fruntașului nazist, deși Günther era „peste măsură de încântat”¹⁰¹ de cele văzute și auzite, relația dintre cei doi bărbați a rămas conflictuală. Günther a pretins mai târziu că, după întâlnirile cu Hitler, s-a dus la mitingul acesta doar ca să-și facă „o idee despre discursul public și despre atmosfera din rândul oamenilor”, iar ulterior, „nu mi-a mai păsat de această mișcare”¹⁰².

Goebbels a ajuns să aibă o părere foarte de proastă despre bărbații din familia Quandt, cu excepția tânărului Harald. Când a făcut întâia oară cunoștință cu Herbert, în aprilie 1932, i s-a părut că viitorul salvator al BMW e „ușor retardat”¹⁰³. Aflând mai târziu că Ello, cea mai bună prietenă a Magdei, își părăsise bărbatul, pe Werner Quandt, fratele mai tânăr al lui Günther, Goebbels îl numește pe respectivul „proletăraș sadea”¹⁰⁴. După ce Magda și soțul ei i-au povestit lui Hitler despre „capitalistul” Werner¹⁰⁵, pe cancelarul Germaniei l-au apucat toate furiile și a promis să

întreprindă ceva în privința lui. Dar nu s-a atins nimeni de el, în ciuda amenințării. Chiar și așa, e limpede că Goebbels le purta sâmbetele bărbaților din familia Quandt, iar autoritatea lui creștea mereu.

11

În primăvara lui 1932, un alt capitalist berlinez dăduse de necazuri mult mai mari. Friedrich Flick încheiase preluarea concernului VSt, cu sediul în Düsseldorf, și nu oricum, ci taman între degringolada mondială a bursei de valori și începutul Marii Crize. Reușise să-și finanțeze o participație majoritară în cel mai mare concern industrial din Europa, însă doar cu împrumuturi masive și obligațiuni. Datoria era acoperită de acțiunile pe care le avea la VSt, prin Gelsenberg: Flick le ipotecase pe amândouă băncii. Cu toate acestea, în condițiile prăbușirii bursei, acțiunile se devalorizaseră, iar Flick deținea puține active tangibile pe care le-ar fi putut folosi ca garanție suplimentară. Holdingul lui și Gelsenberg erau în pragul insolvenței, iar el era pe punctul de a fi ruinat¹⁰⁶.

La începutul anului 1932, Flick trebuia să-și facă rapid ieșirea financiară din Gelsenberg. În același timp, Hitler avea și el, din nou, nevoie de bani. Voia sprijin bănesc pentru apropiatele alegeri prezidențiale¹⁰⁷. Walther Funk i-a aranjat o întrevvedere cu Flick, tot la Hotel Kaiserhof, într-o geroasă dimineață de februarie. Trecuse un an de când, la invitația vicleanului redactor, Günther Quandt și August von Finck vizitaseră și ei apartamentul lui Hitler. De atunci, Funk părăsise ziarul financiar și scotea acum buletinul economic informativ al NSDAP-ului. Făcuse totodată cunoștință cu Otto Steinbrinck, nemiloasa mână dreaptă a lui Friedrich Flick. Steinbrinck era un veteran de marină

multidecorat¹⁰⁸, fost comandant de submarin, responsabil de scufundarea a peste 200 de vase comerciale în anii Primului Război Mondial. Flick îi remarcase talentul pentru afaceri cu prilejul unui memoriu de investiții pe care i-l pregătise. În scurtă vreme, Steinbrinck a ajuns cel mai de încredere confident al magnatului. Cum Flick își cultiva o imagine publică de neimplicare în treburile politice, l-a făcut pe Steinbrinck omul lui de legătură cu naziștii, după ce acesta se dovedise foarte abil la înțelegeri de culise nu doar în afaceri, ci și în politică.

Prin Steinbrinck, Funk i-a transmis invitația lui Flick de a veni la Hotel Kaiserhof. Flick era dornic să-l cunoască pe omul care începuse să joace un rol atât de însemnat în politica germană. Dar întreederea lor de o oră, petrecută la sfârșitul lui februarie 1932, a fost un dezastru. Cu Steinbrinck așteptând la ușa apartamentului, Hitler l-a luat pe Flick drept eroul de război și i-a vorbit la nesfârșit despre planurile lui privind o confruntare cu marina militară poloneză. În timp ce se întorceau pe jos la biroul lor aflat în apropiere, Flick i-a spus lui Steinbrinck că nici nu apucase să deschidă gura. Și liderul nazist a fost dezamăgit de caracterul unilateral al conversației. Supărat, Flick a hotărât să-și pună forța financiară în slujba lui Paul von Hindenburg, președintele în exercițiu și candidatul cercurilor conservatoare, și a donat aproape un milion de mărci pentru campania lui de realegere în funcție.

Flick avea mare nevoie de oarece influență în guvern. Statul era singurul cumpărător solvabil al participației la compania Gelsenberg și habar nu avea de starea jalnică a finanțelor lui. Tocmai începuse să negocieze o înțelegere când l-a întâlnit prima oară pe Hitler¹⁰⁹. Discuțiile au trenat luni întregi, dar la sfârșitul lui mai 1932, printr-o năucitoare mișcare strategică, Flick a reușit, până la urmă, să-și vândă guvernului participația la Gelsenberg contra unei sume de peste 90 de milioane de mărci, de aproximativ trei ori valoarea lor

de piață¹⁰. La masa negocierilor, a forțat mâna statului pretinzând că Fritz Thyssen, acționar și el la VSt, era dispus să-i cumpere acțiunile cu sprijin financiar francez. Achiziționarea celui mai mare concern industrial german cu bani francezi era de neconceput. Trecuseră doar câțiva ani de când Franța co-ocupase bazinul Ruhr¹, ca reacție la incapacitatea Germaniei de a mai plăti reparațiile de război. După ce guvernul l-a scos din impas cu o sumă enormă, Flick a reușit să-și stingă toate datoriile. Afacerea cu statul i-a burdușit buzunarele cu bani lichizi.

La jumătatea lunii iunie, când s-a răspândit știrea despre înțelegerea de culise făcută de Flick cu guvernul, a izbucnit un scandal național. În toiul Marii Crize, cu peste șase milioane de oameni în șomaj, statul german folosise milioanele contribuabililor pentru a salva, fără intenție, un industriaș speculant și holdingul lui privat. Dar în câteva săptămâni, afacerea Gelsenberg va fi eclipsată de o știre mai importantă: alegerile parlamentare din 31 iulie, în urma cărora NSDAP a devenit, în premieră, partidul cel mai bine reprezentat în Reichstag. Către sfârșitul verii aceluși an, pe măsură ce opinia publică și politicienii dădeau uitării scandalul financiar, Flick a început să se pregătească pentru guvernarea nazistă.

Cu toate că afacerea Gelsenberg l-a făcut pe Flick și mai bogat, dezastrul de imagine asociat ei i-a pătat numele. Pe deasupra, mai respinsese și avansurile lui Hitler. Acum, magnatul era convins că are nevoie de protecție politică și era dispus să plătească pentru ea regește. La începutul toamnei, Walther Funk a trecut pe la birourile Flick din Bellevuestrasse, cu o nouă cerere de la NSDAP: era nevoie de bani pentru încă un ciclu electoral. Fostul redactor a plecat cu circa 30 000 de mărci. Curând, naziștii au făcut cărare la ușa magnatului,

---

¹ În 1923, trupele franceze și cele belgiene au ocupat zona bazinului Ruhr (n. red.).

cerând fonduri. SA-ului îi trebuiau cizme noi pentru încă o procesiune cu torțe: 2 000–3 000 de mărci. Oamenii lui Flick voiau ca presa să scrie favorabil despre șeful lor: câteva mii de mărci pentru redactorii naziști de ziare și reviste. După cum aveau să descopere Flick și Steinbrinck: „A da bani naziștilor era ca sângerarea în ape colcăind de rechini”¹¹¹.

Apoi, la ușă s-a înființat SS-ul. Într-o zi cenușie și mohorâtă de toamnă târzie, Heinrich Himmler, crescătorul de găini devenit șef de organizație paramilitară, l-a vizitat pe Flick la birou. Venise să încheie o afacere. Spre a pune capăt cererilor de bani care se revărsau acum din toate cotloanele universului nazist, Himmler îi propunea magnatului ca viitoarele lui donații să meargă exclusiv la SS. Flick s-a învoit cât ai clipi. Era un pact cu diavolul. Organizația aceasta în plină ascensiune oferea cea mai solidă protecție politică, dar cu ce preț? Răspunsul îi va veni curând.

Steinbrinck și aghiotantul lui Himmler, Fritz Kranefuss, au mijlocit înțelegerea dintre șefii lor. Ambițiosul Kranefuss era un nepot al lui Wilhelm Keppler, un afacerist falit care se transforma rapid în consilierul economic favorit al lui Hitler. Către începutul lui 1932, Hitler îi spusese lui Keppler să alcătuiască un consiliu de industriași și finanțiști, care să-l sfătuiască în privința politicilor economice și „care să fie la dispoziția noastră când vom ajunge la putere”¹¹². Keppler își racolase nepotul să-l ajute la recrutarea de membri și la înființarea consiliului care a ajuns curând cunoscut drept Cercul Keppler. Unul dintre primii recrutați a fost Otto Steinbrinck. Acesta a intrat în Cercul Keppler ca reprezentant al lui Flick, tocmai când a izbucnit scandalul Gelsenberg. Hărțuitul lui șef i-a poruncit să afle dincotro „bătea vântul”¹¹³ în elita nazistă. Era dornic să folosească acele informații pentru a se pregăti de reînarmare.